

**ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ ΟΙΚΟΔΟΜΟΥ – ΧΡΗΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΛΟΓΩ
ΗΘΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ – ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ**

Εργατικό ατύχημα οικοδόμου κατά την ανέγερση οικοδομής. Κρίση ότι συνυπαίτιοι ήσαν ο εργολάβος της οικοδομής και εργοδότης του παθόντος, λόγω αμέλειας ως προς την τήρηση των μέτρων ασφαλείας, και η επιβλέπουσα μηχανικός, λόγω αμέλειας ως προς την επίβλεψη των οικοδομικών εργασιών και την παροχή οδηγιών. – Για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα, και, σε περίπτωση θανάτου αυτού, οι επιζώντες σύζυγος και συγγενικά πρόσωπα τούτου, χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη, αντίστοιχα, αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια ως προς την τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1915.- Ο προσδιορισμός του ποσού της εύλογης χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης επαφίεται στην ελεύθερη εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας, η δε περί αυτού κρίση δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, αφού σχηματίζεται ύστερα από την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς υπαγωγή σε νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, είτε ευθέως είτε εκ πλαγίου.- Στοιχεία της αγωγής για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης από εργατικό ατύχημα, από την εκτίμηση των οποίων το δικαστήριο προσδιορίζει την εύλογη χρηματική ικανοποίηση. – Δικαστική ομολογία, η οποία αποτελεί πλήρη απόδειξη εναντίον εκείνου που ομολόγησε, δεν είναι κάθε ομολογία, αλλά μόνο αυτή που έγινε με σκοπό την αποδοχή του αμφισβητούμενου και επιβλαβούς γι' αυτόν που ομολογεί γεγονός. Κρίση ότι, εν προκειμένω, η δήλωση του ενάγοντος δεν συνιστούσε δικαστική ομολογία.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1914 άρθρα 1, 2 και 16 Α.Κ. άρθρα 914, 922 και 932. Π.δ. 778/1980 άρθρα 1 και 17 Π.δ. 305/1996 άρθρα 2 παρ. 1α και 12. Π.δ. 1073/1981 άρθρα 1, 37 και 111. Ν. 1396/1983 άρθρα 3 και 7. Κ.Πολ.Δ. άρθρα 216, 352 παρ.1, 559 αρ. 1, 11, 14 και 19, 561 παρ.2.

Πρόεδρος: ο Αντιπρόεδρος κ. Η. Γιαννακάκης

Εισηγητής: ο Αεροπαγίτης κ. Δ. Κόμης

Δικηγόροι: ο κ. Ν. Αναγνωστόπουλος - ο κ. Δ. Παρασκευόπουλος-Κόλλιας

Από τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 551/1914 που κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24.7/25.8.1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Α.Κ. (άρθρο 38 Εισ. Ν.Α.Κ.) προκύπτει ότι εργατικό ατύχημα, δηλαδή ατύχημα από βίαιο συμβάν που επέρχεται σε εργάτη ή υπάλληλο των αναφερομένων στο άρθρο 2 του άνω νόμου επιχειρήσεων, θεωρείται και ο θάνατος ή ο τραυματισμός του μισθωτού εξαιτίας έκτακτης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου, άσχετου προς την σύσταση του οργανισμού του παθόντος, αλλά συνδεομένου με την εργασία του, λόγω της εμφανίσεώς του κατά την εκτέλεση ή με αφορμή την εκτέλεση αυτής.

Περαιτέρω, από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 914, 932 του Α.Κ. και 1 και 16 του ως άνω ν. 551/1914, προκύπτει ότι χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη οφείλεται και επί εργατικού ατυχήματος όταν συντρέχουν οι όροι της αδικοπραξίας. Οι διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 551/1914 αναφέρονται στην επιδίκαση αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημία και όχι στη χρηματική ικανοποίηση, για την οποία δεν υπάρχει πρόβλεψη στον ανωτέρω νόμο και εφαρμόζονται γι' αυτή μόνο οι γενικές διατάξεις. Επομένως, για να δικαιούται ο παθών σε εργατικό ατύχημα, και, σε περίπτωση θανάτου αυτού, οι επιζώντες σύζυγος και συγγενικά πρόσωπα τούτου, χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη ή ψυχική οδύνη, αντίστοιχα, αρκεί να συντέλεσε στην επέλευση του ατυχήματος

ππαίσμα του εργοδότη ή του κυρίου του έργου ή των προστηθέντων από αυτούς (άρθρο 922 Α.Κ.) με την έννοια της διατάξεως του άρθρου 914 Α.Κ., δηλαδή αρκεί να συντρέχει οποιαδήποτε αμέλεια αυτών και όχι μόνο η ειδική αμέλεια ως προς τη τήρηση των όρων ασφαλείας του άρθρου 16 παρ. 1 του ν. 551/1914.

Τέτοιο ππαίσμα, προκειμένου περί οικοδομικών εν γένει εργασιών, θεμελιώνεται και από την μη τήρηση των διατάξεων του π.δ. 778/1980 «περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών» από τους κατά νόμο υπεύθυνους του έργου (άρθρο 1), μεταξύ των οποίων η διάταξη του άρθρου 17 αυτού, κατά την οποία «*Τα πέρατα των ξυλοτύπων και πλακών δέον όπως εξασφαλίζονται δι' ανθεκτικών προσωρινών κιγκλιδωμάτων και θωρακίων ή δια δικτύων. Ταύτα δέον όπως ελέγχωνται περιοδικώς ως προς την αντοχήν των και αποξηλώνονται μόνον κατά την εγκατάστασιν των εξωτερικών ικριωμάτων κατά τας διατάξεις του παρόντος (παρ. 1). Στήριξης των ορθοστατών και κιγκλιδωμάτων. Οι ορθοστάται των κιγκλιδωμάτων προστασίας των περάτων των πλακών δύνανται κατά περίπτωσιν να στηρίζωνται επ' αυτών ως κάτωθι α) Δι' αντηριδων. β) Δια της εμπήξεως ή κοχλιώσεως των εντός οπών (φωλεών) του σκυροδέματος, αφιεμένων προς τον σκοπόν αυτόν κατά την έγχυσίν του. γ) Δια κοχλιωτών προσαρμογέων σχήματος Π ή δ) Δια της πίεσεως των άκρων των επί των πλακών δαπέδου και οροφής του ορόφου, μέσω κοχλιωτών μηκυντήρων».*

Περαιτέρω, κατά τις διατάξεις του π.δ. 305/1996 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 92/57/Ε.Ο.Κ.» και ως τέτοια θεωρούνται, κατά το άρθρο 2 παρ. 1α αυτού, «*κάθε εργοτάξιο όπου πραγματοποιούνται εργασίες οικοδομικές ή/και πολιτικού μηχανικού και γενικά εκτελείται τεχνικό έργο*», οι εργολάβοι και υπεργολάβοι λαμβάνουν μέτρα σύμφωνα με τις ελάχιστες προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στο άρθρο 12, παράρτημα IV, μέρος Β, τμήμα II, παράγραφος 5 του άνω π.δ. 305/1996, όπου, στην παράγραφο 5 (πτώσεις από ύψος), ορίζεται ότι: «*5.1. Οι πτώσεις από ύψος πρέπει να προλαμβάνονται, ιδίως μέσω στερεών κιγκλιδωμάτων με επαρκές ύψος που θα διαθέτουν τουλάχιστον ένα εμπόδιο στη στάθμη του δαπέδου, ένα χειρολισθήρα και ενδιάμεσο οριζόντιο στοιχείο, ή άλλο ισοδύναμο μέσο, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. 5.2. Οι εργασίες σε ύψος μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο με την βοήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού ή με μηχανισμούς συλλογικής προστασίας όπως κιγκλιδώματα, εξέδρες ή δίχτυα προστασίας. Σε περίπτωση που η χρήση αυτών των μέσων δεν είναι δυνατή λόγω της φύσης των εργασιών, πρέπει να προβλέπονται τα κατάλληλα μέσα πρόσβασης και να χρησιμοποιούνται ζώνες ασφαλείας ή άλλες μέθοδοι ασφαλείας με αγκύρωση, με τις προϋποθέσεις της κείμενης νομοθεσίας».*

Εξάλλου, με το άρθρο 3 (Υποχρεώσεις εργολάβου και υπεργολάβου ολόκληρου του έργου) του ν. 1396/1983 «Μέτρα ασφαλείας σε οικοδομές και ιδιωτικά τεχνικά έργα» ορίζεται ότι: «*Ο εργολάβος και υπεργολάβος ολόκληρου του έργου, ανεξάρτητα εάν αυτό εκτελείται ολικά ή κατά τμήματα με υπεργολάβους, είναι συνυπεύθυνοι και υποχρεούνται: 1. Να λαμβάνουν και να τηρούν όλα τα μέτρα ασφαλείας που αφορούν ολόκληρο το έργο. 2. Να τηρούν, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, τις οδηγίες του επιβλέποντος, όπως προβλέπονται στο άρθρο 7 του νόμου αυτού. 3. Να εφαρμόζουν, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, τη μελέτη μέτρων ασφαλείας, που ορίζεται στο άρθρο 6 του παρόντος».*

Κατά δε το άρθρο 7 (Υποχρεώσεις επιβλέποντος μηχανικού) του ίδιου ως άνω ν. 1396/1983 «*Ο επιβλέπων, εκτός από τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από άλλες διατάξεις, έχει και τις ακόλουθες: 1. Να δίνει οδηγίες κατασκευής, σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, για την εκτέλεση εργασιών αντιστηρίξεων, σταθερών ικριωμάτων και πίνακα διανομής ηλεκτρικού ρεύματος. Να επιβλέπει την τήρηση των οδηγιών αυτών πριν από την έναρξη των εργασιών και περιοδικά κατά την εκτέλεσή τους. 2. Να δίνει οδηγίες σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης, για την λήψη μέτρων ασφαλείας από κινδύνους που προέρχονται από εναέριους και υπόγειους αγωγούς της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.)*

και να επιβλέπει την τήρησή τους. 3. Να επιβλέπει την εφαρμογή της μελέτης μέτρων ασφαλείας που αναφέρεται στο άρθρο 6 του νόμου αυτού και να δίνει τις σχετικές οδηγίες. 4. Να δίνει οδηγίες σε περίπτωση σοβαρών ή επικίνδυνων έργων και εάν χρειάζεται να συντάσσει μελέτη για την προσαρμογή των προδιαγραφών των μέτρων ασφαλείας που προβλέπονται. 5. Να υποδεικνύει εγγράφως στον κύριο του έργου, στην περίπτωση του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του παρόντος, τα απαιτούμενα μέτρα ασφαλείας κατά περίπτωση και φάση του έργου».

Επίσης, με τα άρθρα 1, 37 και 111 του π.δ. 1073/1981 «Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητος Πολιτικού Μηχανικού» ορίζεται ότι «Επί των πάσης φύσεως εργοταξιακών έργων αρμοδιότητος Πολιτικού Μηχανικού, συμπεριλαμβανομένων και των οικοδομικών τοιούτων, τηρούνται υπό των κατά νόμων υπευθύνων, πέραν των διατάξεων του π.δ. 778/1980 'περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν οικοδομικών εργασιών', και αι ειδικά διατάξεις των επομένων άρθρων (άρθρ. 1). Εάν εις δάπεδον εργασίας δεν υπάρχει προστατευτικόν κιγκλίδωμα και θωράκιον πρέπει να τοποθετούνται εναλλακτικώς κατά περίπτωσιν: Δάπεδον εργασίας και ξύλινον κεκλιμένον επίπεδον το οποίον να εμποδίζει την ελευθέραν πτώσιν των εργαζομένων, δι' ύψος μεγαλύτερον των τριών (3,00) μέτρων ή δίχτυ ή έτερον υλικόν ίδιας ελαστικότητος, το οποίον να εμποδίζει την ελευθέραν πτώσιν, δι' ύψος ανώτερον των έξι (6,00) μέτρων. Αι ως άνω κατασκευαί δεν είναι απαραίτητοι εφόσον η εργασία υπ' αυτάς τας συνθήκας δεν πρόκειται να διαρκέσει πλέον της ημέρας και εφόσον οι εργαζόμενοι φέρουν ζώνας ασφαλείας (άρθρ. 37 παρ.2). Δια την διαρκή επίβλεψιν και επιμέλειαν της εφαρμογής του παρόντος, ως και του π.δ. 778/1980 'περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν οικοδομικών εργασιών' εις τας οικοδομικάς και εν γένει εργοταξιακάς εργασίας, παρίστανται ανελλιπώς καθ' όλην την διάρκειαν της ημερησίας εργασίας οι νόμω υπόχρεοι εργοδότηι ή οι εκπρόσωποι τούτων... Οι υπεργολάβοι και εργολάβοι οφείλουν διαρκώς να καθοδηγούν τους εργαζόμενους περί των, κατά φάσιν εργασίας, απαιτούμενων μέτρων ασφαλείας (άρθρ. 111)».

Τέλος, κατά την έννοια του άρθρου 559 αρ. 19 Κ.Πολ.Δ., η απόφαση δεν έχει νόμιμη βάση όταν στις αιτιολογίες της, που συνιστούν την ελάχιστοα πρόταση του δικανικού συλλογισμού, δεν αναφέρονται καθόλου ή αναφέρονται ασαφώς, ανεπαρκώς ή αντιφατικώς τα πραγματικά περιστατικά, στα οποία το δικαστήριο της ουσίας στήριξε την κρίση του επί ζητήματος που έχει ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης, και έτσι δεν μπορεί ελεγχθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συνέτρεχαν οι όροι του κανόνα ουσιαστικού δικαίου που εφαρμόστηκε ή δεν συνέτρεχαν οι όροι της εφαρμογής του. Ελλείψεις ως προς την εκτίμηση των αποδείξεων ή την αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, όταν αυτό διατυπώνεται σαφώς, δεν συνιστούν ανεπαρκή ή ασαφή αιτιολογία. Μόνο τι αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε είναι ανάγκη να εκτίθεται με πληρότητα και σαφήνεια στην απόφαση και όχι γιατί αποδείχθηκε ή δεν αποδείχθηκε.

Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε τα εξής κρίσιμα περιστατικά: Με εργολαβική σύμβαση, που καταρτίσθηκε στην Αθήνα (σε μη διαπιστωθείσα χρονολογία) μεταξύ του Λ.Π., ως συγκυρίου κατά ποσοστό 50% οικοπέδου, που βρίσκεται στον ..., επί των οδών ..., και της τρίτης εναγομένης και ήδη πρώτης αναιρεσείουσας τεχνικής κατασκευαστικής ετερόρρυθμης εταιρείας, συμφωνήθηκε η κατασκευή στο παραπάνω οικόπεδο διώροφης διπλοκατοικίας, την αρχιτεκτονική μελέτη της οποίας εκπόνησε η τέταρτη εναγομένη και ήδη δεύτερη αναιρεσείουσα Μ.Γ., πολιτικός μηχανικός, μέλος της τρίτης εναγομένης ετερόρρυθμης εταιρείας, η οποία (τέταρτη εναγομένη) είχε και την γενική επίβλεψη του έργου. Για την ανέγερση της οικοδομής, εκδόθηκε η ... άδεια της Διεύθυνσης Πολεοδομίας Αργυρούπολης της Νομαρχίας Αθηνών. Η τρίτη εναγομένη ετερόρρυθμη εταιρεία ανέλαβε την εκτέλεση του όλου οικοδομικού έργου με δικά της συνεργεία, αποτελούμενα από εργάτες-τεχνίτες διαφόρων ειδικοτήτων, ανάλογα με τα στάδια εκτέλεσως του έργου, τους οποίους προσλάμβανε και πλήρωνε η ίδια και οι οποίοι εργάζονταν υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες της τέταρτης εναγομένης,

πολιτικού μηχανικού. Στο στάδιο της κατασκευής των οπτοπλινθοδομών της εν λόγω οικοδομής- δέχθηκε στη συνέχεια το Εφετείο- εργαζόταν και ο ενάγων, ήδη αναιρεσίβλητος, ως οικοδόμος.

Στις 7.5.2003 και περί ώρα 9:00 ο ενάγων, ευρισκόμενος στον πρώτο όροφο της οικοδομής, και ειδικότερα στην πρόσοψη του εξώστη, επιχειρούσε να κατασκευάσει το καλούπι για το πρέκι της μπαλκονόπορτας. Κατά την διάρκεια της εργασίας του αυτής έπεσε στον ακάλυπτο χώρο της πρασιάς της οικοδομής, διότι βρέθηκε καλουπώνοντας, χωρίς ο ίδιος να δύναται να προσδιορίσει την κίνησή του κατά την εργασία του, στο άκρο του εξώστη. Το ύψος του εξώστη από τον χώρο της πρασιάς της οικοδομής ήταν 3,50 μέτρα. Λόγω της πτώσης του αυτής υπέστη ο ενάγων κάταγμα στον σπόνδυλο Θ11-05, συνεπεία του οποίου παρέμεινε σ' αυτόν πλήρης αισθητικοκινητική παραπληγία και η ανάγκη να μετακινείται μόνο με το αναπηρικό αμαξίδιο.

Αποδείχθηκε –συνεχίζει το Εφετείο- ότι η πτώση αυτή του ενάγοντος συνέβη επειδή στο πέρας του παραπάνω εξώστη δεν είχαν τοποθετηθεί προστατευτικά κιγκλιδώματα, όπως δεν είχαν τοποθετηθεί τέτοια κιγκλιδώματα σε όλα τα πέρατα της οικοδομής, η οποία εκείνο το χρονικό σημείο βρισκόταν στο τέλος της τοποθέτησης των τούβλων. Η έλλειψη τοποθέτησης κιγκλιδωμάτων έγινε αντιληπτή και από τους τεχνικούς επιθεωρητές, που επισκέφθηκαν στις 8.5.2003 τον χώρο της οικοδομής, μετά την δήλωση του ατυχήματος στην αρμόδια υπηρεσία από την τρίτη εναγομένη, οι οποίοι (τεχνικοί επιθεωρητές) και συνέταξαν την από 3.7.2003, με αριθμό ..., έκθεση έρευνας. Άλλωστε-δέχθηκε ακόμη το Εφετείο- ούτε ο μάρτυς αποδείξεως των ισχυρισμών των εναγομένων ούτε οι ενόρκως βεβαιούντες αναφέρουν για ύπαρξη τέτοιων κιγκλιδωμάτων ασφαλείας στα πέρατα της οικοδομής, περιορισθέντες να καταθέσουν ότι είχαν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα στα υπόλοιπα σημεία της οικοδομής, πλην του σημείου από το οποίο έπεσε ο ενάγων, ενώ, όπως αποδείχθηκε, η τέταρτη εναγομένη, κατά τον χρόνο του ατυχήματος, δεν βρισκόταν στην οικοδομή ούτε είχε δώσει απαγορευτικές οδηγίες στους εργάτες να μην εξέρχονται στο ακάλυπτο σημείο του εξώστη.

Στη συνέχεια το Εφετείο δέχθηκε ότι δεν αποδείχθηκε ότι στο σημείο της πτώσης του ενάγοντος είχαν τοποθετηθεί παλέτες τούβλων (βάρους 300 kgr) αντί κιγκλιδωμάτων, καθόσον δεν βρέθηκε τέτοια παλέτα, ούτε άλλωστε προκύπτει η ύπαρξη τους από την έκθεση έρευνας των τεχνικών επιθεωρητών, ενώ, εξάλλου κατά τα αποδειχθέντα, η τοποθέτηση τούβλων είχε περατωθεί και η παλέτα αυτή και αν υπήρχε θα είχε χρησιμοποιηθεί. Ούτε αποδείχθηκε –όπως δέχεται επίσης το Εφετείο- ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι ο ενάγων ανέβηκε από το ισόγειο στον πρώτο όροφο για να συνομιλήσει με συνάδελφο του και όχι για λόγους εργασίας. Και ναι μεν οι συνάδελφοι του ενάγοντος Θ.Π. και Λ.Π. (ο τελευταίος ήταν εναγόμενος στην ένδικη αγωγή, η οποία απορρίφθηκε ως προς αυτόν με την πρωτόδικη απόφαση) κατέθεσαν, κατά την προανάκριση, ότι ο ενάγων ανέβηκε για να ρωτήσει κάτι, πλην όμως ουδόλως προσδιορίσθηκε τι απασχολούσε τον ενάγοντα και δεν αποκλείσθηκε η ερώτηση να αφορούσε την εργασία του ενάγοντος.

Συνεπώς – συνεχίζει το Εφετείο- σε εκτέλεση το Εφετείο – σε εκτέλεση εργασίας και όχι για να ρωτήσει «κάτι» τον Λ.Π., που βρισκόταν στην οικοδομή, και με τον οποίο τελικά δεν συνομίλησε, ανέβηκε ο ενάγων στον πρώτο όροφο, ενώ και οι τεχνικοί επιθεωρητές στην έκθεση έρευνας αναφέρουν ότι το ατύχημα θα είχε αποφευχθεί αν τα άκρα του εξώστη είχαν εξασφαλισθεί με ανθεκτικά κιγκλιδώματα, κουπαστή και ράβδο μεσο-διαστήματος.

Επομένως –καταλήγει το Εφετείο- αποκλειστικά συνυπαίτιες για την επέλευση του ατυχήματος είναι η τρίτη εναγομένη τεχνική εταιρεία ως εργολάβος του έργου και εργοδότης του ενάγοντος και η τέταρτη εναγομένη ως επιβλέπουσα μηχανικός, και ειδικότερα η τρίτη εναγομένη, διότι από αμέλεια, δηλαδή από έλλειψη της επιβαλλόμενης επιμέλειας στις συναλλαγές, παρέλειψε να τοποθετήσει προστατευτικά κιγκλιδώματα στο τέλος των εξωστών της οικοδομής και βέβαια στο σημείο από όπου έπεσε ο ενάγων, καθώς και να αναθέσει σε έμπειρο εργοδηγό να

παρίσταται συνεχώς στο εν λόγω οικοδομικό έργο, συνεργαζόμενος με την τέταρτη εναγομένη, επιβλέπουσα πολιτικό μηχανικό, η οποία επίσης από αμέλεια παρέλειψε την προσήκουσα επίβλεψη των οικοδομικών εργασιών και την παροχή οδηγιών στους εργαζόμενους στο οικοδομικό αυτό έργο.

Περαιτέρω δέχθηκε το Εφετείο ότι ο ενάγων αμέσως μετά τον τραυματισμό του μεταφέρθηκε αρχικά στο «Ασκληπιείο Βούλας» και στη συνέχεια στο «Κ.Α.Τ.», όπου υποβλήθηκε σε χειρουργικές επεμβάσεις και σε πλαστική επέμβαση, νοσηλευθείς εκεί έως τις 30.10.2003, που εξήλθε, με πλήρη αισθητικοκινητή παραπληγία, συνεπεία κατάγματος Θ11-05, χρησιμοποιώντας αναπηρικό αμαξίδιο. Έκτοτε παραμένει παράλυτος, ολικά και ισόβια ανίκανος για κάθε είδους εργασία και με αδυναμία αυτοεξυπηρέτησης, λαμβάνοντας, αρχικά, ως ασφαλισμένος στο Ι.Κ.Α., το επίδομα παραπληγικού, το οποίο ήταν και το μοναδικό του εισόδημα. Με την 4126/12.10.2004 απόφαση της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής Αγίας Παρασκευής της Νομαρχίας Αττικής διαπιστώθηκε ότι ο ενάγων πάσχει από πλήρη παραπληγία κάτω άκρων και κρίθηκε ανίκανος για κάθε εργασία ισοβίως από την ημέρα του τραυματισμού του, τελικά δε του χορηγήθηκε από το Ι.Κ.Α. σύνταξη ολικής αναπηρίας 800 ευρώ μηνιαίως.

Ακολουθώντας το Εφετείο, αφού έλαβε υπόψη και συνεκτίμησε την βαρύτητα της σωματικής βλάβης του ενάγοντος και τις συνέπειες αυτής, την ψυχική και σωματική ταλαιπωρία που υπέστη και θα υφίσταται ισοβίως, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες συνέβη το ατύχημα, την βαρύτητα του πταίσματος των παραπάνω εναγομένων (αναιρεσειουσών), την ηλικία του ενάγοντος (51 ετών κατά τον χρόνο του ατυχήματος) και τις εν γένει κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες των διαδίκων, τις οποίες εκθέτει, έκρινε ότι πρέπει να επιδικασθεί στον ενάγοντα, ως χρηματική ικανοποίηση λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη, το ποσό των 500.000 ευρώ. Έτσι επικύρωσε (με απόρριψη της εφέσεως των άνω εναγομένων) την πρωτόδικη απόφαση, που είχε κρίνει ομοίως.

Με τις ανωτέρω παραδοχές και με την βασισθείσα σε αυτές κρίση του, το Εφετείο διέλαβε στην απόφασή του πλήρεις, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες, οι οποίες καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο της ως προς την ορθότητα ή μη της εφαρμογής των προαναφερθεισών διατάξεων. Ειδικότερα, όσον αφορά την υποχρέωση των αναιρεσειουσών στη λήψη των, από τις παραπάνω διατάξεις, επιβαλλομένων προστατευτικών μέτρων, κυρίως δε και προεχόντως εκείνου της εξασφάλισης των περάτων των πλακών της οικοδομής με ανθεκτικά προσωρινά προστατευτικά κιγκλιδώματα, από την παράλειψη της οποίας υποχρεώσεώς τους τεκμαίρεται η ύπαρξη αμέλειας αυτών στην επέλευση του ένδικου ατυχήματος, διέλαβε στην απόφασή του επαρκείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες, δοθέντος ότι, σύμφωνα με τις παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης, η πρώτη αναιρεσειούσα ήταν εργολάβος ολοκλήρου του συγκεκριμένου έργου και εργοδότης του ενάγοντος και η δεύτερη αναιρεσειούσα, πολιτικός μηχανικός, είχε αναλάβει την επίβλεψη του έργου, την οποία ασκούσε και εν τοις πράγμασι, ο δε τραυματισμός του ενάγοντος ήταν εργατικό ατύχημα, αφού υπήρξε βίαιο και αιφνίδιο συμβάν γενόμενο κατά την εκτέλεση της εργασίας του, το οποίο οφείλεται σε αμέλεια των αναιρεσειουσών.

Συνεπώς, ο από το άρθρο 559 αρ. 19 Κ.Πολ.Δ. πρώτος λόγος της αναιρέσεως, με τον οποίο προσάπτεται η σχετική αιτίαση κατά της προσβαλλόμενης αποφάσεως, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ο ίδιος λόγος, κατά το μέρος που οι ελλείψεις αναφέρονται τόσο στην αιτιολόγηση του αποδεικτικού πορίσματος, το οποίο ως προς την ύπαρξη ευθύνης των αναιρεσειουσών για την λήψη των αναγκαίων μέτρων ασφάλειας των εργαζομένων στην οικοδομή και την ύπαρξη αμέλειάς τους στην επέλευση του ένδικου ατυχήματος, εκτίθεται σαφώς, όσο και στην αξιολόγηση του αποδεικτικού υλικού, είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος. Η προκύπτουσα δε από τις παραδοχές του Εφετείου κρίση αυτού, ότι η πτώση του ενάγοντος από τον πρώτο όροφο στον ακάλυπτο χώρο της πρασιάς της οικοδομής οφείλεται σε άγνωστο λόγο, δεν καθιστά τις αιτιολογίες της αποφάσεώς του, όσον αφορά την ύπαρξη

υπαιτιότητας των αναιρεσειουσών στην επέλευση του ατυχήματος, ασαφείς ή ανεπαρκείς, εν όψει του ότι η οποιαδήποτε και σε αμελή ακόμη συμπεριφορά του ιδίου οφειλόμενη αιτία πτώσεως του ενάγοντος στον ακάλυπτο χώρο της πρασιάς, δεν αίρει την, κατά τις ανέλεγκτες παραδοχές του Εφετείου, ύπαρξη αμέλειας των αναιρεσειουσών στην επέλευση του ένδικου εργατικού ατυχήματος. Θα ήταν ασαφής η εν λόγω αιτιολογία μόνο στην περίπτωση που οι αναιρεσεύουσες είχαν προβάλει τον αυτοτελή ισχυρισμό ότι το ατύχημα προκλήθηκε από τον ενάγοντα επίτηδες. Κατά το μέρος που ο αυτός λόγος αναιρέσεως πλήττει την προσβαλλόμενη απόφαση για ασαφείς και ανεπαρκείς αιτιολογίες όσον αφορά την ένσταση συνυπαιτιότητας του ενάγοντος στην επέλευση του ατυχήματος, είναι επίσης αβάσιμος και απορριπτέος, αφού η παραδοχή του Εφετείου, ότι ο ενάγων προς εκτέλεση της ανατεθείσας σ' αυτόν εργασίας και μόνο βρισκόταν στον πρώτο όροφο, είναι και σαφής και επαρκής, εν όψει του ότι οι αναιρεσεύουσες προς θεμελίωση της ενστάσεως συνυπαιτιότητας του ενάγοντος επικαλούνται ότι η άνοδος αυτού στον πρώτο όροφο δεν έγινε εξ αφορμής της εργασίας του και σε κάθε περίπτωση δεν υπήρχε λόγος να βρίσκεται στο πέρας του εξώστη, από όπου και κατέπεσε και ότι ως εκ τούτου δεν υπάρχει αιτιώδεις συνάφεια μεταξύ της ανατεθείσας από αυτές (αναιρεσεύουσες) εργασίας στον ενάγοντα και του εργατικού ατυχήματος που υπέστη αυτός.

Από τις διατάξεις του άρθρου 932 Α.Κ. συνάγεται ότι το δικαστήριο της ουσίας κρίνει αν ο αιτών υπέστη ηθική βλάβη και ποιο είναι το επιδικαστέο ποσό της χρηματικής ικανοποιήσεως για την αποκατάσταση αυτής, με βάση τους κανόνες της κοινής πείρας και της λογικής, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το είδος της προσβολής, την έκταση της βλάβης, τις συνθήκες τελέσεως της αδικοπραξίας, την βαρύτητα του πταίσματος και την κοινωνική, οικονομική και προσωπική κατάσταση των μερών. Συνεπώς, ο προσδιορισμός του ποσού της εύλογης, κατά τα ανωτέρω, χρηματικής ικανοποιήσεως επαφίεται στην ελεύθερη εκτίμηση του δικαστηρίου της ουσίας, η δε περί αυτού κρίση του δεν υπόκειται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου, αφού σχηματίζεται ύστερα από την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς υπαγωγή σε νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, είτε ευθέως είτε εκ πλαγίου. Κατ' ακολουθίαν, ο ίδιος (πρώτος) λόγος αναιρέσεως, κατά το μέρος που προβάλλεται με αυτόν η αιτίαση ότι το Εφετείο, επιδικάζοντας στον ενάγοντα ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης το ποσό των 500.000 ευρώ, παραβίασε ευθέως και εκ πλαγίου (άρθρο 559 αρ.1 και 19 Κ.Πολ.Δ.) την προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 932 Α.Κ., με το να μη λάβει υπόψη του τα αναφερόμενα στο αναιρετήριο καθοριστικά για τον προσδιορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποιήσεως στοιχεία που υποβλήθηκαν στην κρίση του από τις αναιρεσεύουσες είναι απορριπτέος προεχόντως ως απαράδεκτος.

Στοιχεία της αγωγής του μισθωτού για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης από εργατικό ατύχημα, σύμφωνα με το άρθρο 932 Α.Κ., είναι το συμβάν ατύχημα, οι συνθήκες της επελεύσεώς του, από τις οποίες να προκύπτει ότι τούτο δεν οφείλεται σε πταίσμα του παθόντος ή σε τυχαίο γεγονός, η έκταση της ηθικής βλάβης ή της ψυχικής οδύνης, ο βαθμός του πταίσματος του εργοδότη ή του προστηθέντος και η κοινωνική θέση του ενάγοντος και του εναγομένου, από την εκτίμηση των οποίων το δικαστήριο θα προσδιορίσει την εύλογη χρηματική ικανοποίηση.

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το δικόγραφο της ένδικης αγωγής, το περιεχόμενο της οποίας ερευνάται, κατ' άρθρο 561 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ., από τον Άρειο Πάγο, ο αναιρεσίβλητος διέλαβε σ' αυτήν, εκτός από τα άλλα τυπικά και ουσιαστικά στοιχεία του άρθρου 216 Κ.Πολ.Δ., και τα παραπάνω απαιτούμενα στοιχεία της αγωγής με αίτημα την επιδίκαση εύλογης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης και ως εκ τούτου η ένδικη αγωγή ως προς το αίτημά της για επιδίκαση εύλογης χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης είναι ορισμένη. Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως, από το άρθρο 559 αρ. 14 Κ.Πολ.Δ., κατά τον οποίο παρά το νόμο το Εφετείο δεν απέρριψε την ένδικη αγωγή ως αόριστη, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

[...] Από το άρθρο 352 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ. προκύπτει ότι η δικαστική ομολογία, η οποία αποτελεί πλήρη απόδειξη εναντίον εκείνου που ομολόγησε, δεν είναι κάθε ομολογία, αλλά μόνο αυτή που έγινε με σκοπό την αποδοχή του αμφισβητούμενου και επιβλαβούς γι' αυτόν που ομολογεί γεγονόςτος.

Στην προκειμένη περίπτωση, με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, από το άρθρο 559 αρ.11 Κ.Πολ.Δ., προβάλλεται η πλημμέλεια ότι το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη του (ως πλήρη απόδειξη) την ομολογία του αναιρεσίβλητου, που περιέχεται στις από 1.12.2008 προτάσεις του ενώπιον αυτού, περί του ότι στις 7 Μαΐου 2003 (που συνέβη το επίδικο ατύχημα) η οικοδομή βρισκόταν στο στάδιο των οπτοπλινθοδομών, ήτοι στο στάδιο τοποθέτησης των τούβλων, και ότι υπήρχαν παλέτες με τούβλα τα οποία χρησιμοποιούνται για την κατασκευή της οικοδομής. Ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι απαράδεκτος και πρέπει να απορριφθεί, καθόσον, όπως προκύπτει από την επισκόπηση των προτάσεων του αναιρεσίβλητου, που κατέθεσε ενώπιον του Εφετείου, περιέχεται σ' αυτές δήλωση του αναιρεσίβλητου ότι στις 7 Μαΐου 2003 η οικοδομή βρισκόταν στο στάδιο της αποπεράτωσης των οπτοπλινθοδομών, καθώς και δήλωσή του ότι καλώς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έλαβε υπόψη τις φωτογραφίες που αποδεικνύουν ότι δεν υπήρχαν προστατευτικά κιγκλιδώματα, αλλά παλέτες με τούβλα τα οποία χρησιμοποιούσαν για την κατασκευή της οικοδομής.

Οι δηλώσεις αυτές του αναιρεσίβλητου δεν ενέχουν καμία παραδοχή ότι στον εξώστη του πρώτου ορόφου, από όπου έπεσε αυτός, είχαν τοποθετηθεί παλέτες με τούβλα, οι οποίες υπήρχαν την ημέρα του ατυχήματος, ως αντισταθμιστικό μέτρο, αντί των προβλεπόμενων κιγκλιδωμάτων, όπως αβάσιμα υποστηρίζουν οι αναιρεσείουσες. Επομένως, οι ανωτέρω δηλώσεις του αναιρεσίβλητου δεν αποτελούν δικαστική ομολογία αυτού, και δη κατά την έννοια που εκτέθηκε, και ως εκ τούτου το Εφετείο, το οποίο δεν δέχθηκε τέτοια ομολογία, δεν παραβίασε καμία διάταξη και δεν υπέπεσε στην ως άνω πλημμέλεια, από το άρθρο 559 αρ. 11 του Κ.Πολ.Δ.

(Απορρίπτει την αίτηση για ανáιρεση της υπ' αριθμ. 5428/2009 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών).